

LBRIS

We know
books

ileana iliescu

Trăiesc pentru DANS

ILEANA ILIESCU
2023

Faint, illegible text from the book's back cover or inside flap, appearing as bleed-through or ghosting.

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2023

Căsuța din Sighișoara	7
Preludiile	15
Școala de coregrafie	17
„Pâinea cu unt” a maestrului Romanovsky	19
Scena adevărată	22
Primele iubiri	29
Orientală Zarema	31
Primul accident	34
Lebedele	36
Animale de companie	38
Odette - Odile, domnița și „triumfalul”	39
Prima mașină, primul turneu	41

Turnee, aplauze, împliniri

La Sofia și la Moscova	45
Premiere, personaje	46
Mesele „din geamantan” în Germania	47
Myrtha și premiile	49
Primul turneu în Italia	51
Căsătoria și turneele	54
Noi turnee, noi recitaluri	56
Alte turnee, Berlin, Moscova, Paris	62
Prințesele de la Atena	67
Aurora, colegi, celebrități	71
Cuba - noi celebrități	77
De la Cleopatra la dansul spaniol	81
Revelion la Beirut	84
Un an încărcat	85
Mătura și Marinel	91
Noi turnee în Spania și Portugalia	94
De la Bordeaux și Viena, din nou în Italia	97
Marinel, partenerul	100
Mandarinul, Pavel și Marinel	102
Șahinșahul, Italia și Elveția	105
Floarea, Barîșnikov, Quiteria	106
De la Praga la Havana	111
Solistă la „Balșoi” și „Kirov”	113
Surprize la Zürich	116
Din nou în Grecia și Cuba	119
Debut la Klagenfurt	121
De la clasic la modern	124
Personaje, personaje...	126
Școala de balet la 25 de ani	129
De la Sofia la Pavia	132
„Fanii”, Aegina și... Pavel	136
Turnee în țară, turnee în Europa	139
Stăpâna Muntelui de Aramă	141
În Germania și Ardeal	142
Scorpi și Mercedes	143

De la Brașov în Brazilia	149
Roluri, roluri...	151
Un an mai sărac	151
Luli, patroană de saloon	154

Ipostaze descoperite

Debutul ca profesor	159
O căsătorie fragilă	161
Cursuri și spectacole	163
Ultimele spectacole la Operă	166
O cotitură a destinului	169
Aventură pe autostradă	173
Ultimul <i>Lac</i> ...	174
Istorie torineze	176
Aniversare la Operă	177
Vârtejul de după 1989	183
Director la baletul Operei	184
Turneu cu peripeții	190
Aplauze pentru Gelu Barbu	191
În Capitala culturală europeană Luxemburg	194
În juriu de concurs	196
Noi turnee, noi cursuri	197
Opera la 75 de ani	199
Despărțiri	200
Oaspeți pe scena operei	201
Un nou turneu	201
A plecat o stea...	202
Sărbătorirea lui Gabriel Popescu	204
Divertimente, conflicte	205
Jubileul liceului	208
Aniversarea lui Marinel Ștefănescu	209
Premieră absolută	210
Debut în coregrafie	211
Amărăciuni	214
Reîntâlniri	215

În sală, nu doar spectator

Retragerea	219
Fără slujbă și în pericol de a pierde casa	221
Onorarea balerinilor	222
Întotdeauna poți găsi ceva interesant de făcut	223
La 70 de ani	225
Din Calabria la Paris	227
Un nou <i>Lacul lebedelor</i>	229
„Șușe” pe bani mulți	232
Baletul ieri și azi	233
Din nou în prim-plan	234
Bucuriile unei neașteptate cariere de coregraf	235
Viața merge mai departe	237

Căsuța din Sighișoara

„Doamna Wagner, aveți o fetiță.”

M-am născut în 30 octombrie 1937, o zi însorită de toamnă, smălțuită de frunze ruginii. Mama, Adina Wagner, tânără romanțioasă, nu mi-a spus niciodată Ileana, așa cum am fost botezată, ci Luli, după numele unui personaj dintr-un roman pe care îl îndrăgea încă din adolescență.

Mama era o femeie plină de viață, a cărei zburdălnicie se pare că am moștenit-o.

Prin anii '30, mama locuia, împreună cu părinții, la Mediaș, unde bunicul, Jenică Arhip, era șef de gară, stabilit acolo după ce avusese aceeași funcție în multe alte orașe. Cândva îndrăznise să ceară mâna Corneliei, care abia împlinise 15 ani (nu era foarte neobișnuit la acea vreme ca fetele să se mărite de foarte tinere), uimit de frumusețea adolescenței cu minunați ochi albaștri, cu un păr lung până la talie, pe care îl strângea în două cozi imense. Bunicul a fost șeful multor gări, pe care le schimba în alternanță cu colegul său Beligan, tatăl celui care a devenit apoi inegalabilul „monstru sacru” al teatrului românesc. Amuzant este că, dacă cei doi bărbați schimbau gările, mama lui Radu Beligan și bunica mea își... împrumutau moașa atunci când una dintre ele urma să nască. Nu demult i-am povestit maestrului despre această „relație” dintre familiile noastre și, evident, i-a trezit un zâmbet.

Bunica, la doar 21 de ani, era deja mamă a 3 copii și, cum se obișnuiește, părinții își cam împărțeau atenția, bunicul pentru Adina, bunica pentru Cocuța și ambii pentru băiatul familiei, Liviu, nelăsându-i să simtă însă acest lucru. Gara pe care o conducea bunicul era foarte importantă, pentru că la acea vreme orașul Mediaș avea 40 de fabrici, iar mărfurile erau transportate, bineînțeles, cu trenul. Era de o onestitate cu totul aparte, nu a luat vreodată un ban de la cineva, fapt cunoscut de toată lumea, așa că, dorind să se revanșeze, cei care colaborau cu el îi ofereau bilete

pentru cură la Karlovy-Vary sau pe Coasta de Azur... Bunica nu l-a însoțit însă niciodată, considerând că trebuie să rămână acasă pentru a avea grijă de copii, încercând totodată să nu cheltuiască banii, cu care a preferat să le facă zestre, ceea ce pe atunci era deosebit de important – și astăzi am în casă mobila de valoare, lucrată manual (identică celei din casa mătușii mele) pe care a primit-o mama când s-a căsătorit. Copiii creșteau și grijile bunicului pe măsură, dorind pentru ei o instrucție deosebită, astfel că mama Adina – fata cea mare, jumătate moldoveancă, jumătate ardeleană (după mamă), a ajuns să învețe la București, la „Pitar Moș”, sora ei, Leontina, alintată Cocuța, a studiat la Sibiu, la Ursuline, dar frumosul lor frate, Liviu, avea să fie răpus de o soartă nemiloasă. Dorea cu tot dinadinsul să plece pe front, refuzând încercarea tatălui său de a-l reține; bunicul avea relații importante la București, cunoștea miniștri, oameni influenți, ar fi vrut să-l scutească de armată, dar Liviu a susținut că, dacă pleacă la război oameni care își lasă acasă familiile, atunci el, la 24 de ani, cu atât mai mult are obligația morală să plece pentru a lupta în teribilul război mondial. Nici nu a vrut să audă argumentele celor din jur.

S-a întâmplat ceva straniu. Superba sa logodnică, brunetă cu ochi verzi, primise în dar de la Liviu, înainte de plecare, o păpușă cu cap de porțelan, care îi semăna. La un moment dat, păpușa a căzut și capul ei de porțelan s-a spart. La doar câteva zile, familia a aflat că Liviu fusese lovit de un glonț exact în cap!... El conducea batalionul, avea un curaj cu totul ieșit din comun; și-a îndemnat camarazii la luptă și, când s-a ridicat din tranșee, a fost lovit. Întreaga scenă a fost descrisă, peste ani, în volumul *Fapte de arme*, dedicat eroilor de război. L-au depus apoi pe o stâncă, unde noaptea razele lunii îl luminau și se spunea că arăta ca un arhanghel. M-a impresionat teribil acea descriere din volum. A fost răpus la Sevastopol, devenind erou decorat cu cele mai înalte onoruri. Pentru părinții lui rămânea însă numai durerea. Bunicul îi cumpărase o salopetă îmblănită, care să-i țină de cald în Rusia, unde gerul era cumplit, iar când au adus acel costum acasă, era plin de sânge și noroi. O imagine cutremurătoare. Un an întreg, bunica nu a mâncat decât roșii cu pâine, nimic altceva. Atunci s-a îmbolnăvit și bunicul, care apoi s-a stins destul de tânăr, pe la 65 de ani. Singura consolare erau fetele și apoi nepoții – eu și vărul meu, Dinu. Mi-a rămas însă în amintire faptul că probabil prima oară când am râs a fost, pe la 3 ani, urmărindu-l pe Liviu făcându-și exercițiile zilnice de gimnastică...

Bunicul se ducea des la București, profitând de ocazie pentru a ieși în oraș cu fiica sa, Adina, care doar astfel primea permisiunea de a pleca pentru câteva ore de la pension. Mama purta pantofi de comandă, cu

tocuri foarte înalte, făcând la vestitul Nelu Mihăilescu, care își avea magazinul vis-à-vis de Palatul Telefoanelor. Avea un „coup-de-pied” formidabil, pentru care am invidiat-o toată viața. Poate că acea curbură a piciorului se accentuase și pentru că purta asemenea tocuri. Bunicul se mândrea cu apariția ei, mergând împreună și la restaurante de lux, la Capșa sau la Nestor. Era prieten cu vestitul Constantin Tănase, iar în acea perioadă și mama a asistat la spectacolele trupei sale de revistă, povestind apoi că fetele, complet dezbrăcate, acoperite doar cu un voal, stăteau ca niște statui, cu corpuri superbe, cu imense evantaie din pene de struț. Tănase circula cu trupa în lume, aducea la București regizori și costumieri de la Paris.

Bunicul arăta foarte bine, era înalt și suplu - cred că lui îi semăn, pentru că părinții mei nu erau înalți. Avea părul ondulat, cu cărare pe mijloc, conform modei. Când venea acea trupă la Mediaș, îl invita la masă pe Tănase, împreună cu câteva dintre fete, cu care probabil mai avea câte o relație discretă, dar când fetele au văzut-o pe bunica atât de frumoasă și cu o anume puritate, au admirat-o sincer, întrebându-se probabil cum de se mai uita el la altele, când avea o asemenea soție. Cornelia nu s-a fardat niciodată. Își dădea doar cu cremă Nivea, cu puțină pudră și un ruj discret, dar asta abia când a ajuns la o vârstă destul de înaintată, pentru că avea un ten superb, fără riduri, pe care și mama și cu mine l-am moștenit. Nu era geloasă, își vedea doar de copii. Mama își amintea că pivnița casei era plină cu salam de Sibiu, șunci (pentru că la Mediaș era o fabrică de mezeluri), dar și cu sticlărie de la o altă fabrică renumită, al cărei director, domnul Bohuș, împreună cu soția lui, o iubeau pe mama, alintând-o „Nebunilă”, pentru că era destul de neastâmpărată (odată a venit în oraș o trupă de circ și, văzându-i pe acrobați, s-a urcat și ea în copac dar, evident, a căzut rău și... și-a fracturat maxilarul). Acea familie Bohuș stătea într-un adevărat castel, avea 100 de covoare persane (când a început războiul, mama era deja la Brașov, iar ei au rugat-o să le țină în păstrare un asemenea covor, pe care însă... l-au cerut înapoi când au plecat din țară, după război); în acea casă cu o curte de o frumusețe rară, s-a făcut apoi un spital, atât era de mare. În pivnița familiei noastre erau și multe sticle cu vin de Târnave, păstrate pentru nunta lui Liviu, dar din nefericire s-au folosit la parastas...

În acea vreme se făceau baluri, la Casina germană; mama îmi povestea că în sală erau copaci împodobiiți cu flori artificiale de măr! Cadeții în ținută de gală, domnișoarele în rochii lungi superbe dădeau un farmec aparte acelor seri; ea era mereu „regina balului”, pentru că dansa atât de frumos! Evident, pe muzică de Johann Strauss. Probabil că am

meșterii-o... Dar în acea vreme, mentalitatea locului impunea o altă conduită fetelor, baletul fiind considerat ceva nesperios, confundându-se probabil cu damele de la Tănase, deși exista demult Operă la noi, iar bunicul văzuse spectacole și în străinătate. De câte ori venea acea trupă de revistă la Mediaș, fetița Adina privea fascinată, apoi dansa improvizând, pentru că spera că într-o zi va deveni totuși balerină. Și dacă nu i s-a permis să-și îndeplinească visul, și-a jurat că fiica ei va trebui să fie balerină, împlinindu-i astfel propriile aspirații. Câteva decenii mai târziu, când am montat la Opera din București primul spectacol de valsuri, l-am dedicat în program mamei mele, tocmai pentru că ea adora muzica lui Strauss.

Mai târziu a jucat tenis, participând chiar și la turnee – și la Sighișoara, după ce m-a născut, a jucat adesea, parteneri fiindu-i și personalități precum prim-ministrul Ion Gheorghe Maurer (fost coleg cu tata la școala militară), care poposea prin acele locuri. Tocmai pentru că musculatura îi era formată de la tenis, mâna ei dreaptă era mai dezvoltată. Bunicul i-a promis că dacă va câștiga premiul I la una dintre competiții, îi va cumpăra o haină scumpă, iar dacă va ocupa locul II, îi va îndeplini dorința de a-i aduce... un cățel. Și așa s-a întâmplat, a primit în dar un pudel de care s-a atașat atât de mult, încât ulterior, când a trebuit să fie operată de apendicită, a luat și cățelul la spital; când venea medicul la vizită, îl ascundea în dulap, până în ziua în care a început să latre...

În 1935, la unul dintre balurile de la Mediaș (astăzi s-ar numi discotecă...), în jurul mamei, „regina balului”, erau mulți tineri care o doreau ca parteneră de dans. Dar acolo a venit și inginerul Ilie Wagner, care a invitat-o și el la dans, însă, probabil fermecat de tânăra Adina, totodată necunoscând „ritualul” locului, nu a respectat obiceiul ardelenesc conform căruia fata trebuia să schimbe partenerul atunci când acesta era bătut ușor pe umăr de un altul. „Pretendentul” a insistat, Ilie a refuzat și apoi l-a provocat pe acela la o „explicație” în afara sălii. Domnișoara Adina, care tocmai în acea seară nu fusese însoțită de mama ei, așa cum se obișnuia, a povestit apoi, acasă, întreaga scenă, indignată de impolitețea inginerului furios, gândindu-se cât o să pătimească viitoarea lui soție. Cine și-ar fi putut imagina că, după doar câteva luni, chiar „nepoliticosul” partener de dans avea să se prezinte familiei Arhip pentru a cere mâna Adinei? De fapt, el era extrem de blând...

Cel care avea să-mi fie tată, inginerul Ilie Wagner, era șeful secției CFR Sighișoara. Probabil că numele lui intrigă, dar el era unul dintre cei 4 copii ai neamului lui Wilhelm Wagner, adus în România, împreună cu alți germani, de către regele Carol I. Bunicul meu, Wilhelm, se stabilise la Alexandria, unde le făcea agricultorilor munca mai ușoară prin utilajele

mecanizate aduse din Germania. Într-o bună zi, soarta i-a scos în cale o frumoasă tânără care, culmea, nu era nici ea româncă, ci grecoaică – Elena Lucopoulos. S-au îndrăgostit și, după nu foarte multe luni de logodnă, s-au căsătorit. După cum se spune, norocul nu are granițe, iar frumusețea sentimentelor lor a dat roade, având 3 băieți și o fată. Tatăl meu, Ilie – Iliuță cum i se spunea, căci era mezinul familiei –, a rămas, din păcate, orfan de părinți la vârsta de 12 ani; mama Elena s-a stins și, nu după multă vreme, și tatăl Willy a urmat-o. Au preluat conducerea familiei primii născuți, Constantin și Marica.

Astfel, tatăl meu nu a avut o copilărie prea fericită, fără părinți, condus de un frate prea autoritar. A urmat liceul militar, iar după absolvire a intrat la Politehnica din București, locuind la internat. Îmi povestea că vara sau iarna umbla încălțat cu teniși, fără palton. Avea un coleg, medicul Noica, tot din Alexandria, cu care, vrând să intre la Operă, dar neavând paltoane, lăseau impresia că ieșiseră din teatru, „la aer”, doar în sacou... Acele greutăți nu l-au împiedicat să iasă un inginer eminent de drumuri și poduri, activând apoi toată viața la căile ferate, având deci, printr-o coincidență, aceeași meserie ca și viitorul său socru, primind funcții tot mai importante tocmai pentru că era neobosit și tenace, lucrător pasionat de profesia lui – trăsătură de caracter pe care am moștenit-o cu prisosință; cred că seamănă cu tata și printr-o personalitate puternică, prin hotărârea de a nu face compromisuri. Culmea este că, deși provin dintr-o familie germană, sunt o fire mai curând meridională, iar în Germania... chiar nu mă simt bine.

Mama nu s-a căsătorit dintr-o dragoste sau o pasiune deosebită. Era presată de părinți să se mărite cu avocatul Victor Biriș de la Cluj, mult mai în vârstă decât ea. Dar cu cât o împingeau mai mult, cu atât opunea rezistență. Apoi s-a dovedit că a avut fler, pentru că el intrase puternic în mișcarea legionară, ulterior a fost și închis, iar când l-au eliberat s-a urcat într-un tren pentru a veni la București și... a ajuns sub roți. Probabil deloc întâmplător. Ei nu-i plăcea nici ideea asocierii cu legionarii, care în principiu propovăduiau religia, iubirea de țară, dar în realitate au omorât mulți oameni... Culmea este că, la finalul unui spectacol pe care l-am susținut, decenii mai târziu, în Franța, a venit la mine un spectator și mi-a oferit o carte scrisă de el, referitor la legionari. Am citit-o în autobuz, dar... am lăsat-o acolo. Scria și despre Biriș, care era o personalitate în lumea lor.

Deci mama l-a acceptat pe Ilie Wagner pentru a pune capăt presiunii familiei referitor la mariajul cu avocatul clujean. Nașul lor a fost Pamfil Șeicar, care conducea „Universul”, un cotidian foarte important în epocă. Nunta s-a făcut tot la Casina germană, la Mediaș; au fost cam 200 de

persoane și, cum se obișnuia, pe fiecare masă erau puse cartoline cu numele invitaților. Doamna Șeicaru a văzut astfel că lângă soțul ei urma să stea doamna primar, o femeie superbă, așa că... a inversat acele cartoline pentru a sta alături de soțul ei, probabil ca să-l „păzească” de ispite. Mai mult, deși prin tradiție, în drumul spre biserică, mireasa stă în mașină împreună cu nașul, ea nu a acceptat nici asta, așa că mama a mers cu ea. Câtă gelozie! La finalul serii a fost adus tortul tradițional, dar de înghețată, care avea forma unei tinere cu rochie Malakoff, cu perucă, în culori – ce lucrătură a cofetarilor! Nașul a vrut să taie el primul tortul-înghețată și... a decupat chiar „zona mai delicată” a figurinei... Se spunea că Șeicaru era un Don Juan renumit. Ca dar de nuntă le-au adus mirilor un set de masă și un serviciu de ceai, dar mama spunea apoi că s-ar fi așteptat la un dar mai substanțial din partea nașilor, mai ales prin comparație cu ce primiseră de la invitați. Se prea poate să fi fost cam zgârciți, deși erau foarte bogați.

În luna de miere, tinerii căsătoriți au plecat la Poiana Brașov, evident cu trenul. Bunica le-a pus în cutii un tort, mâncare, dar cum ei nu au știut ce conțin, le-au pus pe jos și le-au cam turtit cu picioarele.

Destinul hotărâse această minunată uniune, care a durat 50 de ani, nunta de aur fiind onorată cum se cuvine unei asemenea familii în care am crescut învățând să prețuiesc pilda lor de viață, omenie și respect reciproc. Între părinții mei a fost un contrast de caracter puternic – poate tocmai de aceea s-au iubit enorm. Tata era mai docil, era Rac, mama era Leu, iar datele menționate în zodiac se potriveau perfect. Tata a iubit-o până în ultima clipă – a însemnat totul pentru el. De fapt, ea i-a fost și mamă și soție și amantă și gospodină – am învățat mult de la ea. Îmi spunea însă că niciodată nu trebuie să-i arăt unui bărbat cât îl iubesc, pentru că se poate plictisi văzând o femeie la picioarele lui, necondiționat.

Vremea a trecut și s-a născut primul lor copil, un băiat care însă a trăit doar câteva ore; l-au botezat Mircea. Apoi au adus la patul ei un mic sicriu alb, dar mama a făcut febră mare, întreaga familie fiind extrem de afectată.

După un an a rămas din nou gravidă, însă purtându-l în minte pe Mircea, și-a dorit să nască tot un băiat. Poate de aceea în primii mei ani de viață am avut un comportament destul de băiețesc... Mama Adina îmi povestea cum își făcea plimbările cotidiene împingând căruciorul în care mă aflam eu, „acompaniată” de un patruș care făcea deja parte din familie, acum gardianul micuței Luli. Bucuria acestui rol important și-o manifesta sărind și fugind alături de cărucior; nefiind atent la altceva, soarta nemiloasă a făcut ca într-o zi cățelul să fie călcat de o mașină.

Am crescut, ajungând la importanta vârstă de 3 ani, făcându-mi un obicei din a-l întreba pe tata Ilie, de fiecare dată când revenea din desele

lui inspectii, „ce mi-ai adus?” Ce putea bietul de el să-mi aducă de pe liniile de cale ferată sau din gări? Dar știa și că doar o bomboană sau o floare puteau să-mi satisfacă dorința insistentă, care și pentru el devenise regulă. Într-o zi, spre marea mea surpriză și încântare, a găsit un pui de căprioară care își fracturase fragila lăbuță; veterinarul i-a pus o atelă și mi-a adus puiul acasă. Începea convalescența căprioarei, dar cum mămica ei nu-i mai era alături, s-a apelat la biberonul care mie nu-mi mai era de folos, devenind din nou util, acum pentru puiul care astfel creștea alături de puiul de om Luli. Scena se derula zilnic în grădina mare care înconjura casa și prima mea imortalizare „jurnalistică” a fost tocmai această ipostază surprinsă de un reporter al ziarului local, care trecea întâmplător pe acolo; a doua zi, eram pe prima pagină a ziarului, spre deliciul cititorilor Sighișoarei și spre mândria familiei mele.

Tata a urcat treaptă cu treaptă, ajungând ca prin anii 1950 să i se propună postul de ministru-adjunct, dar a refuzat. De fapt, el se „însurase” cu meseria și toate discordiile din familia noastră se petreceau doar din acest motiv, pentru că de dimineața până seara era la birou sau în inspecții, iar mama, fiind casnică, mai făcea câte o întâlnire între doamne sau câte o sărbătorire dar... de fapt era mereu singură, doar cu mine. Aveam câțiva ani, dar îmi povestea că la acele serate luam o vărguță și îi „altoiam” pe cei care dansau cu ea, pentru că nu concepeam să-i fie partener altcineva în afară de tata. Ba chiar odată le-am tras musafirilor carpeta pe care dansau... și au căzut! Adevărul este că sunt o fire geloasă. Într-o altă seară, pe când mama își conducea musafirii, am băut destul de multă șampanie din paharele de pe masă și, după căutări disperate, m-au găsit dormind sub masă!

Tot cam pe la 2 sau 3 ani, am fost, împreună cu părinții, la Zărnești, în vizită la familia Mihalache, cu care erau buni prieteni. Domnul Mihalache era director la Fabrica de celuloză, aveau o casă mare, impozantă, mașină cu șofer, 2 bucătărese. Cred că era de Paști; încă locuiam la Sighișoara, dar ai mei m-au lăsat câteva zile acolo, după care doamna Mihalache a dat telefon rugându-i să mă ia acasă, pentru că dormeam între ei și le era frică să nu mă sufoce. Cine și-ar fi imaginat că fiul lor, Mircea, care s-a născut doar câțiva ani mai târziu, avea să apară pe scenă, uneori chiar în spectacolele mele, fiind un împătimit al operei și baletului, făcând figurație, dar și roluri episodice. Pe atunci spunea chiar că e vărul meu. A avut o educație deosebită, crescut cu bonă nemțoaică, apoi a absolvit Conservatorul și, fiind contratenor, a avut o activitate interesantă, în special după ce a plecat din țară, stabilindu-se la Viena.

Anul 1940 a schimbat sau, mai bine spus, a marcat soarta mea, pentru că tatălui meu i s-a propus o avansare, devenind inspectorul regionale CFR

Brașov. Astfel am părăsit minunata Sighișoară, plecând în orașul de sub
băncă. Aveam 3 ani, trebuia să mă pregătesc să intru în „societate”; un an
mai târziu, mama m-a înscris la o grădiniță germană, știut fiind că la vârsta
copilăriei există o ușurință a însușirii unei limbi străine. Dar mi-am găsit în
grupul fetițelor o româncă din Ardeal care... dădea lecții de română micu-
țelor din familiile germane, așa încât intenția mamei a eșuat.

Creșteam frumos în ambianța naturii ce ne înconjura, mi-am făcut prie-
tene cu care mă jucam cred nostim; pe atunci mă pasiona rolul de vânzătoare,
deci făceam mici pachețele umplute cu nisip și pietricele, le cântăream
într-o balanță minusculă și fetele trebuiau să joace rolul de cliente, cumpă-
rând pachețelele mele. Nu lipseau nici păpușile, însoțite de ursulețul Teky,
pe care îl primisem la vârsta de 1 an și care a „trăit” până când am împli-
nit 12 ani, deși l-am chinuit destul, pentru că, vrând să-l fac să semene mai
mult cu unul adevărat, să aibă „consistență”, l-am tăiat și i-am pus în burtă
greutățile de la cântarul mamei, apoi l-am înfășat, iar mama căuta disperat
ta greutate, pe care, într-un târziu, le-a descoperit la Teky.

Nu am simțit prea mult anii războiului (îmi amintesc doar că se au-
zeau avioane zburând deasupra orașului, iar când cădeau bombe, ne
ascundeam sub masă). La un moment dat, tata a trebuit să o întâmpine pe
Principesa Ileana, care venea la Brașov probabil cu Crucea Roșie. Mama
l-a întrebat apoi dacă i-a sărutat mâna principesei, dar i-a răspuns că „noi
nemții nu facem așa ceva!” Pentru a fi în siguranță, tata m-a dus totuși,
împreună cu mama, la Orăștie, unde ne-a ascuns într-un vagon de marfă
tras pe o linie secundară, un subaltern al său urmând să se ocupe de noi.
Aveam un reșou, ne-au pus acolo paturi. În jur se bombarda, iar câteva
schije ajunseseră chiar pe vagon. De frică, m-am ascuns în trestii de lân-
gă vagon, crezând că acolo voi fi în siguranță. Odată, mama a făcut supă
cu tăiței, dar un alt vagon s-a izbit de al nostru și toată supa s-a împrăștiat
pe pereți. Șederea noastră acolo a durat câteva săptămâni.

Dar când au venit rușii, făceau controale pe stradă și într-o zi au oprit-o
pe mama, i-au cerut actele și când au văzut numele Wagner au crezut că
e dușman hitlerist; norocul ei a fost că acel soldat era însoțit de un brașo-
vean care ne cunoștea. Atunci s-a hotărât tata să-și schimbe numele, de-
venind Iliescu de la... Ilie. Culmea e că tata nici nu știa limba germană!
După 1944 nu a fost schimbat din funcție, probabil pentru că era foarte
bun în meserie și oricum nu făcuse politică. Un unchi al meu a fost însă
închis, pentru că simpatizase cu legionarii sau mai curând pentru că avu-
sese o fabrică de cherestea și se prea poate ca de fapt asta să fi fost mo-
tivul real al arestării lui. Din fericire, familia noastră a fost ferită de alte
 asemenea necazuri.

Mama nu a uitat niciodată legământul pe care îl făcuse cândva, în adolescență, așa încât, când am împlinit 8 ani, m-a dus la un curs de balet, începând astfel să-și pună în practică visul, deși bunica a fost teribil de supărată, pentru că nu concepea ca nepoata ei să fie... artistă! Brașovul avea o școală populară de artă cu o secție de balet condusă de Erna Hamrody, absolventă a unei școli de dans clasic și modern expresionist din Germania. N-aș putea spune că primele lecții m-au atras prea mult dar, cum „pofta vine mâncând”, încet-încet a început să-mi placă mișcarea dansantă, muzica ce o acompania, iar la finalul fiecărui an de studiu chiar eram încântată de spectacolele coregrafiate de doamna Erna. Am învățat astfel „alfabetul” dansului clasic, după 2 ani m-am urcat pe poante, ba am învățat și step, pentru care mama mi-a cumpărat pantofi speciali. Aparițiile pe scenă erau emoționante, ca să nu mai vorbesc de infinita bucurie a mamei, care vedea că începeau să se contureze ambițiile sale.

Acum, mamele își duc fetițele la balet pentru că „dă bine” și poate deveni un hobby pentru ele. De aceea s-au înființat în lume atâtea școli de balet. În profesia noastră există invidie, răutate, sunt „mâncătorii” și, dacă nu ar fi fost mama care să mă impulsioneze de câte ori eram dezamăgită și făceam „un pas înapoi”, nu știu dacă aș fi rezistat. Îmi spunea mereu că am ajuns balerină de cotă datorită ei, ceea ce e adevărat, dar dacă nu aș fi avut talent și acea dăruire pentru arta dansului, nu aș fi rămas decât, poate, o balerină din rândul 3 (care oricum este necesară într-un ansamblu, fără de care nu se poate derula un spectacol). Alte fete cu care am început studiul au abandonat după câțiva ani și au urmat o cu totul altă cale ca profesie. Dacă inițial nu știam ce înseamnă baletul, pe parcurs a început să mă pasioneze și deci nu mă deranja insistența mamei. Bănuiesc că totuși, dacă aș fi renunțat, nu m-ar fi certat...

La sfârșitul anului 1948 a căzut o stea și, cum se spune că la vederea unei stele căzătoare trebuie să-ți pui o dorință care se va împlini, mama și-a reînnoit speranța de a mă vedea balerină, mai ales că în luna octombrie am absolvit acea școală a sindicatului Brașov, dansând un fragment din partitura Swanildei din *Coppelia*. Cam în acea perioadă au sosit la Brașov doi soliști de cotă ai Operei bucureștene – Trixy Checais și Anaida Proșteanu –, care au dansat la barul cunoscutului restaurant „Aro”, cu un program adecvat, alăturând secvențe din *Șeherezada* sau *Faust* și dansuri moderne. Aflând că în oraș există o școală de balet, au decis să dea acolo o serie de lecții private celor dornici să lucreze; firesc, nu mai știu dacă la dorința mamei sau chiar a mea, printre cursanți m-am aflat și eu. Lecțiile lor erau profesioniste, complexe, dar mă pasionau, în ciuda dificultăților

de rigoare. Cred că începeam să simt sau să intuiesc faptul că dansul va fi esența vieții mele. La finalul acelor cursuri care au durat cam o săptămână, au organizat un spectacol în care ei înșiși erau soliști, iar noi, câteva fete mai meritoase, am apărut în mici scene dansante; eu am avut privilegiul de a fi mica parteneră a maestrului Trixy în *Carnavalul* de Schumann – un moment unic, de neuitat, al începuturilor mele ca solistă. Pot să spun că destinul meu a fost marcat de acești doi maștri. Probabil că i-am atras atenția lui Trixy, care i-a sugerat mamei să mă trimită la București, unde în 1949 se înființa prima școală de balet de stat, considerând că sunt aptă pentru profesia de balerină. Era o oportunitate care răspundea din plin dorinței ei, așa că l-a convins pe tata să lase totul în urmă și să se mute din nou, de această dată chiar în Capitală, pentru ca fiica lor să înceapă o nouă viață, pregătindu-și viitorul artistic. Nu am uitat niciodată acest sacrificiu și cred că a fost un motiv în plus să-mi desăvârșesc măiestria în dans, pentru ca, la un moment dat, succesele și gloria mea să răsplătească tot ce au făcut ei pentru mine.

M-am despărțit cu tristețe de bunele mele prietene și colege de școală, de joacă și de dans – Rodica Chirculescu și Liana Cărpinișan – pentru care dansul a rămas un hobby, prima urmând apoi Politehnica, devenind inginer și profesor universitar, cea de a doua dedicându-se, ca și părinții ei, medicinei. Doar la mine acel hobby s-a transformat în pasiune pentru arta care a fost și a rămas viața mea. Ajunși la București, am luat totul de la capăt – altă casă, alte prietene, altă școală, alt serviciu pentru tata, care a devenit inspectorul regionale CFR, preluând deci o funcție mult mai importantă decât cele anterioare. Mama, refuzând să stăm într-un apartament de bloc, a vrut să rămânem, cât de cât, în mijlocul naturii, găsind o casă înconjurată de verdeață, așa cum era obișnuită de o viață; era lângă Piața Domenii, pe strada Aviator Petre Crețu. Apartamentul nu era foarte mare, aveam fiecare dormitorul propriu, o sufragerie și dependențe, dar ce ne-a fascinat a fost terasa acoperită de un cireș alb, ale cărui fructe „ne cădeau în gură” în timp ce stăteam pe banca din jurul mesei, la care uneori prânzeam împreună cu amici ai familiei. Mai era ceva ce-mi plăcea grozav – ne încălzeam cu lemne, iar mirosul lor era atât de frumos, încât dimineața nu-mi venea să cobor din pat.